

تناسب بین نیازهای

بخش کشاورزی شهرستان فلاورجان

با آموزش های فنی و حرفه ای هنرستان های دخترانه و پسرانه شهرستان،

سال تحصیلی ۱۳۸۸-۱۳۸۹

چکیده

پژوهش حاضر به بررسی تناسب بین نیازهای بخش کشاورزی شهرستان فلاورجان با آموزش های فنی و حرفه ای هنرستان های دخترانه و پسرانه شهرستان سال ۱۳۸۸-۱۳۸۹ پرداخته است. روش پژوهش توصیفی است و در دو بخش نیازسنجی و تحلیل اسناد انجام گرفته است.

جامعه آماری این پژوهش شامل کارشناسان زراعت و امور دام بخش کشاورزی شهرستان فلاورجان است که تعداد آن ها ۲۴ نفر بودند. یافته ها بیانگر آن است که بین نیازهای شهرستان در بخش کشاورزی در زمینه امور زراعی و امور دام شهرستان فلاورجان با آموزش های فنی و حرفه ای موجود هنرستان های دخترانه و پسرانه رابطه ای وجود نداشته است.

کلیدواژه ها: نیاز، نیازسنجی، آموزش های فنی و حرفه ای و کار دانش، کشاورزی، تناسب بین نیازهای بخش کشاورزی، هنرستان های دخترانه و پسرانه، جامعه آماری، پژوهش

سهیلا موسوی

کارشناس ارشد برنامه ریزی آموزشی

دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان (اصفهان)

دکتر نرگس کشتی آرای

استادیار گروه علوم تربیتی

دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان (اصفهان)

و دکتر علیرضا یوسفی

دانشیار گروه آموزش پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان

مقدمه

پیشرفت‌های شگرفی که در دهه‌های اخیر در فناوری (تکنولوژی) تولید در بخش کشاورزی پدید آمده، اهمیت آموزش و پیوند منطقی و مطلوب آن را با کار و تولید مورد توجه قرار داده است. در حال حاضر جوامع بشری به دلیل توسعه روزافزون فعالیت‌های اجتماعی، اقتصادی و تولیدی پایدار به نیروی انسانی آموزش دیده ماهر و متخصص به مثابه مهم‌ترین عامل توسعه پویا نیاز دارند. از آنجا که وقت، نیرو و امکانات انسانی محدود است، برای پیش‌گیری از هرز رفتن نیروها، برنامه‌ریزی آموزشی و تحصیلی باید به گونه‌ای باشد که با کم‌ترین هزینه بیش‌ترین سودمندی از آن‌ها حاصل آید (شکرانه، ۱۳۸۶).

امروزه از نظام آموزش و پرورش به‌طور عام و از نظام آموزش فنی و حرفه‌ای به‌طور خاص انتظار می‌رود تا شرایط مناسبی برای پرورش کارکنانی «هوشمند»، «دانشی»، «چند مهارتی»، «مولد»، «متفکر» و «متناسب» با نیاز امروز فراهم آورند تا دانش‌آموختگان بتوانند نیازهای اقتصاد نوین و پرچالش آینده را برآورده کنند (صالحی و همکاران، ۱۳۸۸).

نویدی (۱۳۸۲) تعدد متولیان برنامه‌های آموزش فنی و حرفه‌ای، تعقیب سیاست‌های متناقض و مبهم، هم‌چنین نداشتن اهتمام لازم برای رسیدن به اهداف خاص را جزء ویژگی‌های آموزش فنی و حرفه‌ای کشور قلمداد کرده بود.

کاووسی (۱۳۸۷) در پژوهشی با عنوان رابطه آموزش‌های کار و دانش و فنی و حرفه‌ای با اشتغال، به این نتایج دست یافته بود که اشتغال در مشاغل مرتبط با رشته در میان دانش‌آموختگان

(فارغ‌التحصیلان) پسر فنی و حرفه‌ای و واردانش بیش از دانش‌آموختگان دختر این رشته بود و آمار بیکاری در میان دختران بیش از پسران بود. در آزمون فرضیه مربوط به وجود تفاوت اشتغال در میان دانش‌آموختگان مناطق استان که موقعیت‌های متفاوت منطقه‌ای داشتند؛ نتایج مبین آن بود که نسبت‌های اشتغال آنان در مناطق مختلف استان یک‌سان نبود؛ به این معنی که دانش‌آموختگان مرکز استان و مناطق نزدیک به آن برای اشتغال در مشاغل مرتبط با رشته تحصیلی خود شانس بیشتری داشتند و در مناطق دور از مرکز یا مناطقی که جاده‌های نامناسبی داشتند آمار دانش‌آموختگان بیکار بیش‌تر بود.

روده‌اوس^۱ (۲۰۰۸) پژوهشی با هدف مرور بر آموزش‌های فنی انجام داده است. در این پژوهش که با رویکرد ارائه دیدگاهی تاریخی از تعامل آموزش‌های فنی و کار فرمایان انجام گردیده است، مشخص شده که آموزش فنی با مهارت‌آموزی جای‌گزین گردیده است و این نوع عملکرد در کل سیستم آموزش و پرورش و مدارس به سردرگمی، تداخل و رقابت‌های غیرضروری منجر شده است. در نهایت رود هاس پیشنهاد می‌کند در مناطقی که آموزش فنی انجام می‌پذیرد نیاز به یک بحث ملی برای یادگیری عملی وجود دارد.

**کشت گیاهان دارویی و ترویج کشاورزی با
۲۹/۴۱ درصد، پرورش قارچ خوراکی و باغبانی
گل‌های زینتی و آپارتمانی با ۲۳/۵۲ درصد،
ایجاد بام سبز در آپارتمان‌ها با ۱۱/۷۶ درصد
قرار دارد**

تحقیقی توسط لامبی^۲ (۲۰۰۵) با هدف برآورده ساختن نیازهای محیطی خاص با عنوان بازسازی آموزش فنی و حرفه‌ای در هنگ کنگ انجام شد. شورای آموزش فنی و حرفه‌ای به تحول و ساخت‌دهی محدود از هفت مؤسسه فنی و دانشکده فنی در هنگ کنگ پرداخت تا سازمان جدیدی را ایجاد کند. مؤسسه آموزش فنی حرفه‌ای، حاصل این تغییرات بود تا در زمینه ساختار، فرهنگ مدیریت و برنامه‌ریزی درسی اصلاح شده در آن اقدام جدیدی صورت گیرد، به‌طوری که با نیازهای محیطی هماهنگ باشد.

محقق، که تجربه کاری در سمت مشاور هنرستان‌های کار دانش و فنی و حرفه‌ای تجربه کاری داشته است با دانش‌آموختگان شاخه‌های فنی و حرفه‌ای از نزدیک ارتباط برقرار کرده و بارها شاهد بیکاری یا مرتبط نبودن شغل آنان با رشته تحصیلی آنان بوده و همواره این سؤال را در ذهن پروراند که چرا سرمایه‌های عظیمی که در این راه صرف شده است باید به اینجا ختم شود؟ آنچه مسئله اصلی این پژوهش را تشکیل داده این است که نیازمندی‌های آموزشی بخش‌های مختلف کشاورزی شهرستان فلاورجان کدام‌اند و تناسب این نیازها با آموزش‌های فنی و حرفه‌ای چگونه است تا با شناخت نیازها برنامه‌ریزان آموزش و پرورش بتوانند آموزش‌های خود را در این راستا تقویت نمایند. زیرا متوازن نبودن برنامه‌های آموزش فنی و حرفه‌ای با نیازهای منطقه در بخش‌های مختلف موجب می‌گردد تا دانش‌آموختگان از هم‌سویی رشته تحصیلی با شغل برخوردار نشوند و از طرف دیگر جهت اشتغال در رشته آموزشی خود به دیگر مناطق مهاجرت نمایند. توزیع رشته‌های فنی و حرفه‌ای بدون در نظر گرفتن شرایط و استعدادها و خدادادی منطقه و نیاز بخش‌های اقتصادی و اجتماعی، علاوه بر این که اتلاف سرمایه‌های آموزشی را به دنبال دارد، شرایط نامناسب کارایی را برای آنان به وجود می‌آورد.

سوالات پژوهش

۱. نیازهای شهرستان فلاورجان در بخش کشاورزی کدام‌اند؟
۲. آیا بین نیازهای شهرستان فلاورجان در بخش کشاورزی با آموزش‌های فنی و حرفه‌ای هنرستان‌های دخترانه و پسرانه در این شهرستان تناسب وجود دارد؟

روش پژوهش

در پژوهش حاضر چون پژوهشگر تناسب بین نیازهای بخش کشاورزی شهرستان فلاورجان با آموزش‌های فنی و حرفه‌ای هنرستان‌های دخترانه و پسرانه این شهرستان را مورد بررسی قرار داده است روش پژوهش توصیفی است و در دو بخش نیازسنجی و تحلیل اسناد انجام گرفته که در بخش نیازسنجی از تکنیک دلفای استفاده شده است. ابتدا با استفاده از تکنیک دلفای به جمع‌آوری نظرات کارشناسان زراعت و امور دام بخش کشاورزی

شهرستان فلاورجان درباره آموزش‌های فنی و حرفه‌ای مورد نیاز این بخش‌ها پرداخته شد. سپس براساس روش توصیفی - تحلیلی اسناد به یافته‌هایی راجع به وضع موجود بخش‌های کشاورزی شهرستان و همچنین رشته‌های موجود در هنرستان‌های کار دانش و فنی و حرفه‌ای دخترانه و پسرانه شهرستان اقدام شد و در نهایت تناسب بین نیازهای منطقه با آموزش‌های فنی و حرفه‌ای مشخص گردید.

جامعه آماری، روش نمونه‌گیری و شیوه‌های جمع‌آوری اطلاعات

جامعه آماری این پژوهش دو گروه است. گروه اول شامل کارشناسان زراعت بخش کشاورزی شهرستان فلاورجان است که تعداد آن‌ها ۱۷ نفر بودند. جدول (۱) گروه دوم کارشناسان امور دام بخش کشاورزی شهرستان فلاورجان است که تعداد آن‌ها ۷ نفر بودند.

جدول (۱) توزیع جامعه آماری کارشناسان بخش کشاورزی در زمینه امور زراعی شهرستان فلاورجان

ردیف	عنوان پست سازمانی	فراوانی	درصد
۱	امور کشاورزی	۸	۴۷/۰۵
۲	باغبانی	۱	۵/۸۸
۳	ترویج	۲	۱۱/۷۶
۴	زراعت	۴	۲۳/۵۲
۵	حفظ نباتات	۲	۱۱/۷۶
جمع		۱۷	۱۰۰

به منظور تعیین حجم نمونه این پژوهش، گروه اول جامعه آماری (کارشناسان زراعت بخش کشاورزی شهرستان فلاورجان) و گروه دوم (کارشناسان امور دام بخش کشاورزی شهرستان فلاورجان) به دلیل کم بودن تعداد آن‌ها تماماً نمونه آماری محسوب شدند.

در این پژوهش برای آگاهی از دیدگاه کارشناسان بخش کشاورزی شهرستان فلاورجان نیازسنجی صورت پذیرفته است. همچنین از اسناد و مدارک بالادستی شامل سند توسعه بخشی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، سالنامه آماری سال ۱۳۸۷ استان اصفهان، اسناد و مدارک موجود در معاونت برنامه‌ریزی استانداری اصفهان، اداره آموزش و پرورش، اداره جهاد کشاورزی و منابع موجود در کتابخانه جهت جمع‌آوری اطلاعات استفاده شده است. همچنین، به منظور تجزیه و تحلیل داده‌های این پژوهش، از روش تحلیل اسناد و در سطح آمار توصیفی از فراوانی و درصد استفاده شده است.

یافته‌های پژوهش

شهرستان فلاورجان با ۳۲۴ کیلومتر مربع مساحت ۰/۳ درصد مساحت استان اصفهان را به خود اختصاص داده است و در ۱۸ کیلومتری جنوب غربی اصفهان در محدوده‌ای میان شهرستان‌های خمینی‌شهر، نجف‌آباد، مبارکه و شهرستان اصفهان قرار دارد. این شهرستان بر اساس تقسیمات کشوری دارای دو بخش مرکزی و پیر بکران و ۷ شهر به نام‌های فلاورجان، قهدریجان، کلیشاد و سودرجان، ابریشم، پیربکران، ایمانشهر و بهاران و ۶ دهستان اشترجان، ابریشم، زازران، گلستان، سهرفیروزان، گرکن شمالی و ۶۶ آبادی دارای سکنه است.

وجود ارتفاعات شمال و جنوب شهرستان، عبور زاینده‌رود از این شهرستان در آب‌وهوای شهرستان فلاورجان تأثیر به‌سزایی دارد. به‌طور کلی میانگین درجه حرارت سالانه هوای شهرستان حدود ۱۶ درجه سانتی‌گراد، میانگین حداقل و حداکثر دمای هوای آن به ترتیب حدود ۸ درجه و ۲۴ درجه سانتی‌گراد است. با توجه به متوسط آمار ۱۲ ساله، بارندگی شهرستان به میزان ۱۴۲/۲ میلی‌متر بوده و حداکثر رطوبت نسبی به ماه‌های آذر، دی و بهمن اختصاص داشته و مقدار آن تا نزدیک به حد اشباع رسیده است. براساس تقسیم‌بندی آب و هوایی با روش کربیمی شهرستان فلاورجان در منطقه خشک با تابستان‌های گرم و زمستان‌های نیمه سرد واقع شده است (خانی و همکاران، ۱۳۸۲).

یافته‌های پژوهش عبارت‌اند از:

- (۱) یافته‌های حاصل از نیازسنجی از کارشناسان بخش کشاورزی شهرستان فلاورجان؛
- (۲) یافته‌های حاصل از تحلیل اسناد و مدارک در زمینه امور زراعی و امور دام شهرستان فلاورجان؛
- (۳) یافته‌های حاصل از تحلیل اسناد و مدارک در زمینه آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای موجود در هنرستان‌های دخترانه و پسرانه شهرستان فلاورجان.

در سند توسعه بخشی آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای ایران پایین بودن سطح مهارت و سواد شاغلان بخش کشاورزی و بالا بودن میانگین سنی شاغلان این بخش، از جمله محدودیت‌ها و تنگناهای توسعه بخش کشاورزی آموزش فنی - حرفه‌ای و مهارت‌آموزی، برشمرده شده است

جدول (۲) توزیع فراوانی و درصد نظرات کارشناسان بخش کشاورزی شهرستان فلاورجان در زمینه نیازهای امور زراعی

ردیف	نیازهای بخش کشاورزی	فراوانی	درصد
۱	کشت گلخانه‌ای	۱۳	۷۶/۴۷
۲	زراعت مکانیزه برنج	۱۱	۶۴/۷۰
۳	بسته‌بندی مدرنیزه محصولات زراعی و باغی	۱۰	۵۸/۸۲
۴	زراعت سبزی و صیفی	۹	۵۲/۹۴
۵	زراعت غلات	۸	۴۷/۰۵
۶	باغبانی درختان میوه	۸	۴۷/۰۵
۷	آبیاری و زهکشی	۸	۴۷/۰۵
۸	تعمیر و نگهداری ماشین‌آلات کشاورزی	۷	۴۱/۱۷
۹	اصلاح و حفظ نباتات	۶	۳۵/۲۹
۱۰	زراعت سیب‌زمینی	۶	۳۵/۲۹
۱۱	ترویج کشاورزی	۵	۲۹/۴۱
۱۲	پرورش قارچ خوراکی	۴	۲۳/۵۲
۱۳	باغبانی گل‌های زینتی و آپارتمانی	۴	۲۳/۵۲
۱۴	ایجاد بام سبز در آپارتمان‌ها	۲	۱۱/۷۶

۱) یافته‌های حاصل از نیازسنجی از کارشناسان بخش کشاورزی در زمینه امور زراعی و امور دام شهرستان فلاورجان

(۲) در این بخش نیازهای کشاورزی شهرستان فلاورجان در زمینه امور زراعی و امور دام از دیدگاه کارشناسان این بخش با به‌کارگیری تکنیک دلفای و شرکت ۱۷ نفر از کارشناسان امور زراعی و ۷ نفر کارشناسان امور دام مشخص گردیده است. جدول (۲) توزیع فراوانی و درصد نظرات کارشناسان بخش کشاورزی شهرستان فلاورجان در زمینه نیازهای آموزش فنی و حرفه‌ای در زمینه امور زراعی و جدول (۳) توزیع فراوانی و درصد نظرات کارشناسان بخش دام شهرستان فلاورجان در زمینه نیازهای آموزش فنی و حرفه‌ای در زمینه دام‌پروری بر حسب اولویت نیازها نشان داده شده است.

براساس یافته‌های جدول (۲) بیش‌ترین نیاز شهرستان در زمینه امور زراعی، کشت گلخانه‌ای با ۷۶/۴۷ درصد است. در اولویت‌های بعدی به ترتیب، زراعت مکانیزه برنج با ۶۴/۷۰ درصد، بسته‌بندی مدرنیزه محصولات زراعی و باغی با ۵۸/۸۲ درصد، زراعت سبزی و صیفی با ۵۲/۹۴ درصد، زراعت غلات، باغبانی درختان میوه، آبیاری و زهکشی با ۴۷/۰۵ درصد، تعمیر و نگهداری ماشین‌آلات کشاورزی با ۴۱/۱۷ درصد، اصلاح و حفظ نباتات و زراعت سیب‌زمینی با ۳۵/۲۹ درصد، کشت گیاهان دارویی و ترویج کشاورزی با ۲۹/۴۱ درصد، پرورش قارچ خوراکی و باغبانی گل‌های

زینتی و آپارتمانی با ۲۳/۵۲ درصد، ایجاد بام سبز در آپارتمان‌ها با ۱۱/۷۶ درصد قرار دارد.

جدول (۳) توزیع فراوانی و درصد نظرات کارشناسان بخش دام شهرستان فلاورجان در زمینه نیازهای آموزش فنی و حرفه‌ای در زمینه امور دام

ردیف	نیازها	فراوانی	درصد
۱	تغذیه و بهداشت دام و طیور	۶	۸۵/۷۱
۲	پرورش طیور	۶	۸۵/۷۱
۳	بیماری‌های دام و طیور	۵	۷۱/۴۲
۴	پرورش کرم ابریشم	۵	۷۱/۴۲
۵	پرورش زنبور عسل	۴	۵۷/۱۴
۶	پرورش آبزیان	۴	۵۷/۱۴
۷	گاوداری صنعتی	۳	۴۲/۸۵
۸	تولید فراورده‌های لبنی	۳	۴۲/۸۵

براساس یافته‌های جدول (۳) بیش‌ترین نیاز آموزش فنی و حرفه‌ای در زمینه امور دام شهرستان در زمینه تغذیه و بهداشت دام و طیور و پرورش طیور با ۸۵/۷۱ درصد است. در اولویت‌های بعدی بیماری‌های دام و طیور و پرورش کرم ابریشم با ۷۱/۴۲ درصد، پرورش زنبور عسل و پرورش آبزیان با ۵۷/۱۴ درصد، گاوداری صنعتی و تولید فراورده‌های لبنی با ۴۲/۸۵ درصد قرار دارند.

(۲) یافته‌های حاصل از تحلیل اسناد و مدارک در زمینه امور زراعی و امور دام بخش کشاورزی شهرستان فلاورجان در شهرستان فلاورجان اگرچه در مسابقه بین صنعت و کشاورزی استنباط می‌شود بخش کشاورزی پایه‌ای صنعت پیش نرفته است و متأسفانه بسیاری از بارورترین زمین‌های کشاورزی جای خود را به اماکن نه چندان ضروری چون گاراژ، ویلا، مغازه‌های متعدد و غیر آن‌ها داده است؛ با این وجود کشاورزی کمافی‌السابق از مشاغل مهم مردمان این دیار بوده و در کنار آن دام‌پروری نیز وجود داشته است (علیان، ۱۳۷۷).

جدول (۴) شاخص‌های کشاورزی شهرستان فلاورجان در مقایسه با استان

شاخص	کشاورزی	
	سهم سطح زیر کشت اراضی	
	زراعی (درصد)	باغی (درصد)
استان	۷۸/۱	۲۱/۹
شهرستان	۸۹/۷	۱۰/۳

مرجع: سالنامه آماری استان اصفهان (۱۳۸۷)

براساس یافته‌های جدول (۴) بیشترین سهم سطح زیر کشت مربوط به اراضی زراعی با ۸۹/۷ درصد و سهم محصولات دامی ۷/۸ درصد است.

جدول (۵) بهره‌برداری‌های کشاورزی شهرستان فلاورجان برحسب نوع فعالیت و سهم از استان

شهرستان	زراعت	باغداری	تولید گلخانه‌ای	پرورش ماکیان	پرورش زنبورعسل	پرورش دام بزرگ	پرورش دام کوچک	پرورش کرم ابریشم
فلاورجان	۱۶۷۹۹	۲۰۰۰	۷۲۶	۷۳۳۷	۴۵	۳۵۷۹	۱۳۶۵	-
سهم از استان	۱۱/۶	۶/۲	۵۱	۹/۴	۱/۷	۶/۴	۷/۲	-

مرجع: سالنامه آماری استان اصفهان (۱۳۸۷)

براساس یافته‌های جدول (۵) بیش‌ترین بهره‌برداری‌های کشاورزی شهرستان مربوط به بخش زراعت با ۱۶۷۹۹ بهره‌بردار است و بیش‌ترین سهم از استان را بهره‌برداری‌های تولید گلخانه‌ای به خود اختصاص داده‌اند.

جدول (۶) سطح کاشت، مقدار تولید و عملکرد در هکتار برنج، گندم، جو شهرستان فلاورجان

نوع محصول	سطح کاشت (هکتار)			مقدار تولید (تن)			عملکرد در هکتار		
	کل	آبی	دیم	کل	آبی	دیم	کل	آبی	دیم
برنج	۵۴۵۵	۵۴۵۵	۰	۲۹۷۷۲	۲۹۷۷۲	۰	۵۴۵۷	۵۴۵۷	۰
گندم	۱۴۷۰	۱۴۷۰	۰	۷۰۹۲	۷۰۹۲	۰	۴۸۲۴	۴۸۲۴	۰
جو	۹۱۹	۹۱۹	۰	۴۲۹۱	۴۲۹۱	۰	۴۶۶۹	۴۶۶۹	۰

مرجع: سالنامه آماری استان اصفهان (۱۳۸۷)

یافته‌های جدول (۶) نشان می‌دهد در مقایسه سطح کاشت، مقدار تولید و عملکرد در هکتار محصولات برنج، گندم و جو شهرستان، بیشترین سهم مربوط به کشت برنج با ۵۴۵۵ هکتار سطح کاشت و ۲۹۷۷۲ تن تولید و ۵۴۵۷ تن عملکرد در هکتار است.

جدول (۷) تعداد بهره‌برداران استفاده‌کننده از هر یک از ماشین‌ها و ادوات کشاورزی شهرستان فلاورجان

تراکتور	کمباین	تریلر	خرمن‌کوب گندم و جو	خرمن‌کوب برنج	گاو آهن تراکتوری	نهرکن	کولتیواتور	سم‌پاش تراکتوری
۱۵۱۳۹	۶۱۱۳	۳۶۷۸	۳۱۱۶	۲۵۶۹	۱۴۱۵۶	۱۲۸۰۲	۳۴۰۵	۲۱۱۷
موتور پمپ دیزلی	تیلر	دروگر	علف‌چین	ریک	بلیر	چایر	دیسک	فارویر
۹۷۸۰	۸۹۶	۲۴۲	۴۶۴	۳۰۶	۳۴۸	۶	۶۲۱	۱۵۹۵

مرجع: سالنامه آماری استان اصفهان (۱۳۸۷)

براساس یافته‌های جدول (۷) در بین بهره برداران استفاده کننده از ماشین‌ها و ادوات کشاورزی شهرستان، بهره‌برداران استفاده کننده از تراکتور با ۱۵۱۳۹ نفر بیشترین سهم را به خود اختصاص داده‌اند.

آمار و ارقام جمع‌آوری شده نشان می‌دهد از ۱۳۰۷۹ نفر شاغل گروه کشاورزی و شکار و جنگلداری شهرستان فلاورجان ۸۹۸۴ نفر باسواد و تعداد ۴۰۹۵ نفر بی‌سوادند.

در بخش دام‌پروری شهرستان فلاورجان بیشترین بهره‌برداری‌ها به بهره‌برداران بز و بزغاله با ۳۴۰۶ بهره‌بردار و ۱۷۷۹۵

دام مربوط می‌شود.

براساس یافته‌های تحقیق پرورش دهندگان زنبور عسل شهرستان ۴۵ بهره‌برداری با ۸۸۰ کندو و ۵۸۳۷ تن تولید عسل هستند.

(۳) یافته‌های حاصل از تحلیل اسناد و مدارک در زمینه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای موجود در هنرستان‌های دخترانه و پسرانه شهرستان فلاورجان

جدول (۸) کد رشته، عنوان رشته، زمینه، تعداد هنرجو و درصد آموزش‌های فنی و حرفه‌ای هنرستان‌های

دخترانه شاخهٔ کاردانش شهرستان فلاورجان سال تحصیلی ۸۹-۸۸

ردیف	کد رشته	عنوان رشته	زمینه	تعداد هنرجو	درصد
۱	۶۱۶۹	مدیریت و برنامه‌ریزی آموزش خانواده	خدمات	۹۴	۲۱/۲۶
۲	۶۱۴۷	خیاطی لباس شب و عروس	خدمات	۹۱	۲۰/۵۸
۳	۶۱۳۹	تصویرسازی کامپیوتری	خدمات	۶۳	۱۴/۲۵
۴	۹۹۰۱	گرافیک کامپیوتری	خدمات	۴۹	۱۱/۰۸
۵	۶۱۷۲	حسابداری مالی	خدمات	۴۹	۱۱/۰۸
۶	۹۹۰۵	طراحی بسته‌بندی	خدمات	۳۴	۷/۶۹
۷	۶۱۷۱	امور اداری	خدمات	۳۲	۷/۲۳
۸	۸۸۶۱	معماری داخلی	صنعت	۱۶	۳/۶۱
۹	۶۱۸۴	نقشه‌کشی ساختمان	صنعت	۱۴	۳/۱۶
جمع					۴۴۲
					۱۰۰

مرجع: ادارهٔ آموزش و پرورش فلاورجان (۱۳۸۸)

یافته‌های جدول (۸) حاکی از آن است که در هنرستان‌های دخترانه شاخهٔ کاردانش رشتهٔ مهارتی مدیریت و برنامه‌ریزی آموزش خانواده با ۲۱/۹۶ درصد در ردهٔ اول و رشتهٔ مهارتی نقشه‌کشی ساختمان با ۳/۱۶ درصد در ردهٔ آخر قرار دارد.

جدول (۹) کد رشته، عنوان رشته، زمینه، تعداد هنرجو و درصد آموزش‌های فنی و حرفه‌ای هنرستان‌های
پسرانه شاخهٔ کاردانش شهرستان فلاورجان سال تحصیلی ۸۹-۸۸ برحسب اولویت

ردیف	کد رشته	عنوان رشته	زمینه	تعداد هنرجو	درصد
۱	۶۲۰۲	ماشین ابزار	صنعت	۹۰	۱۴/۹۲
۲	۹۹۶۹	برق صنعتی	صنعت	۶۴	۱۰/۶۱
۳	۶۱۳۴	آبکاری فلزات	صنعت	۶۱	۱۰/۱۱
۴	۶۱۱۴	تعمیر موتور و برق خودرو	صنعت	۵۴	۸/۹۵
۵	۹۹۵۸	تابلوسازی برق صنعتی	صنعت	۴۵	۷/۴۶
۶	۶۱۱۶	تعمیر موتور خودرو	صنعت	۳۲	۵/۳
۷	۶۱۷۱	امور اداری	خدمات	۳۲	۵/۳
۸	۶۲۰۵	تأسیسات حرارتی - برودتی	صنعت	۳۰	۴/۹۷
۹	۹۹۶۲	برق ساختمان	صنعت	۲۹	۴/۸
۱۰	۶۱۷۲	حسابداری مالی	خدمات	۲۹	۴/۸
۱۱	۶۱۰۱	نقشه‌کشی صنعتی	صنعت	۲۷	۴/۴۷
۱۲	۶۱۹۴	جوشکاری برق و گاز	صنعت	۲۵	۴/۱۴
۱۳	۹۹۱۳	جوشکاری برق و آرگون	صنعت	۲۲	۳/۶۴
۱۴	۶۲۳۲	تصویرسازی رایانه‌ای	خدمات	۱۷	۲/۸۱
۱۵	۹۸۵۴	برنامه‌نویسی کامپیوتر	خدمات	۱۷	۲/۴۸
۱۶	۹۸۹۹	کاربری (پی‌ال‌سی)	صنعت	۱۵	۲/۴۸
۱۷	۶۱۸۴	نقشه‌کشی ساختمان	صنعت	۱۴	۲/۳۲
جمع				۶۰۳	۱۰۰

مرجع: ادارهٔ آموزش و پرورش فلاورجان (۱۳۸۸)

یافته‌های جدول (۹) حاکی از آن است که در هنرستان‌های پسرانه شاخهٔ کاردانش رشتهٔ مهارتی ماشین‌ابزار با ۱۴/۹۲ درصد بالاترین میزان را در بین رشته‌های دایر در منطقه داراست و رشتهٔ نقشه‌کشی ساختمان با ۲/۳۲ درصد کم‌ترین میزان را در بین رشته‌های دایر در منطقه دارد.

جدول (۱۰) کد رشته، عنوان رشته، زمینه، تعداد هنرجو و درصد آموزش‌های فنی و حرفه‌ای هنرستان‌های
دخترانه شاخهٔ فنی و حرفه‌ای شهرستان فلاورجان سال تحصیلی ۸۹-۸۸

ردیف	کد رشته	عنوان رشته	زمینه	تعداد هنرجو	درصد
۱	۲۴۷۱	حسابداری بازرگانی	خدمات	۸۰	۳۱/۷۵
۲	۲۴۱۱	نقشه‌کشی معماری	خدمات	۵۷	۲۵/۴۴
۳	۲۵۰۱	کامپیوتر	خدمات	۵۱	۲۲/۷۶
۴	۲۴۹۱	کودک‌کاری	خدمات	۳۶	۱۶/۰۷
جمع				۲۲۴	۱۰۰

براساس یافته‌های جدول (۱۰) در بین آموزش‌های فنی و حرفه‌ای هنرستان‌های دخترانه شاخه فنی و حرفه‌ای شهرستان فلاورجان بیش‌ترین میزان به رشته حسابداری بازرگانی با ۳۱/۷۵ درصد و کمترین میزان آموزش‌ها به رشته کودکیاری با ۱۶/۰۷ درصد اختصاص دارد.

جدول (۱۱) کد رشته، عنوان رشته، زمینه، تعداد هنرجو و درصد آموزش‌های فنی و حرفه‌ای هنرستان‌های پسرانه شاخه فنی و حرفه‌ای شهرستان فلاورجان سال تحصیلی ۸۸/۸۹

ردیف	کد رشته	عنوان رشته	زمینه	تعداد هنرجو	درصد
۱	۱۱۲۱	الکترونیک	صنعت	۱۵۴	۳۱/۷۵
۲	۱۱۴۱	مکانیک خودرو	صنعت	۱۵۰	۳۰/۹۲
۳	۱۳۰۱	ساختمان	صنعت	۱۲۲	۲۵/۱۵
۴	۲۵۰۱	کامپیوتر	خدمات	۵۹	۱۲/۱۶
جمع				۴۸۵	۱۰۰

مرجع: اداره آموزش و پرورش فلاورجان (۱۳۸۸)

با ۸۵/۴۲ درصد.

نتایجی که براساس تحلیل اسناد در بخش کشاورزی شهرستان به دست آمده است و وضعیت موجود کشاورزی شهرستان را نشان می‌دهد بیانگر آن است که بیش‌ترین سهم سطح زیر کشت مربوط به اراضی زراعی با ۸۹/۷ درصد و سهم محصولات دامی ۷/۸ درصد است. جدول (۴) هم‌چنین براساس یافته‌های جدول (۵) بیش‌ترین بهره‌برداری کشاورزی شهرستان مربوط به بخش زراعت با ۱۶۷۹۹ بهره‌بردار است و بیش‌ترین سهم از استان را بهره‌بردارهای تولید گلخانه‌ای به خود اختصاص داده‌اند.

در تحلیل این یافته‌ها، همان‌طور که در سند توسعه بخشی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای ایران پایین بودن سطح مهارت و سواد شاغلان بخش کشاورزی و بالا بودن میانگین سنی شاغلان این بخش، از جمله محدودیت‌ها و تنگناهای توسعه بخش کشاورزی آموزش فنی - حرفه‌ای و مهارت‌آموزی، برشمرده شده است به‌جاست که در این زمینه اقدامات اساسی در سطح کشور صورت پذیرد.

در مجموع می‌توان چنین نتیجه‌گیری نمود که شهرستان فلاورجان یکی از مناطق کشاورزی در سطح استان اصفهان محسوب می‌شود و به دلیل داشتن خاک‌های آبرفتی مرغوب و حاصل‌خیز و قرار گرفتن در سراب رودخانه زاینده رود پتانسیل‌های بالایی جهت فعالیت‌های کشاورزی دارد و می‌تواند به یکی از قطب‌های کشاورزی استان مبدل شود؛ به‌دیهی است دست‌یابی به ارقام مناسب در تولید محصولات کشاورزی زمانی امکان‌پذیر است که فعالان بخش کشاورزی در کشور ما از شیوه‌ها و فناوری‌های جدید آگاه باشند. بی‌شک، یکی از راه‌های حصول به این هدف تربیت نیروهای کارآمد است که قسمتی از این مسئولیت بر عهده بخش آموزش‌های فنی و حرفه‌ای آموزش و پرورش است تا ما را در رسیدن به اهداف مورد نظر یاری نمایند.

یافته‌های جدول (۱۱) حاکی از آن است که در هنرستان‌های پسرانه شاخه فنی و حرفه‌ای رشته الکترونیک با ۳۱/۷۵ درصد درده اول و رشته کامپیوتر با ۱۲/۱۶ درصد در رده آخر این آموزش‌ها جای دارند.

بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش تناسب بین نیازهای شهرستان فلاورجان با آموزش‌های فنی و حرفه‌ای هنرستان‌های دخترانه و پسرانه شهرستان در سال تحصیلی ۱۳۸۹-۱۳۸۸ را مورد بررسی قرار داده است و یک پژوهش کاربردی محسوب می‌شود.

سؤال اول: نیازهای شهرستان فلاورجان در بخش کشاورزی کدام‌اند؟

طبق یافته‌های جدول (۲) که براساس نیازسنجی از کارشناسان زراعت شهرستان تنظیم شده است؛ نیازهای شهرستان در زمینه امور زراعی در اولویت اول، کشت گلخانه‌ای با ۷۶/۴۷ درصد است و در اولویت‌های بعدی به ترتیب، زراعت مکانیزه برنج با ۶۴/۷ درصد، بسته‌بندی مدرنیزه محصولات زراعی و باغی با ۵۸/۸۲ درصد، زراعت سبزی و صیفی با ۵۲/۹۴ درصد، زراعت غلات، باغبانی درختان میوه، آبیاری و زهکشی با ۴۷/۰۸ درصد، تعمیر و نگهداری ماشین‌آلات کشاورزی با ۴۱/۱۷ درصد، اصلاح و حفظ نباتات و زراعت سیب‌زمینی با ۳۵/۲۲۹ درصد، کشت گیاهان دارویی و ترویج کشاورزی با ۲۹/۴۱ درصد، پرورش قارچ خوراکی و باغبانی گل‌های زینتی و آپارتمانی با ۲۳/۵۲ درصد، ایجاد بام سبز در آپارتمان‌ها با ۱۱/۷۶ درصد قرار دارند.

همچنین براساس یافته‌های جدول (۳)، که نتایج نیازسنجی از کارشناسان امور دام شهرستان را نشان می‌دهد، نیازهای شهرستان در زمینه امور دام به ترتیب اولویت عبارت‌اند از: تغذیه و بهداشت دام و طیور و پرورش طیور با ۸۵/۷۱ درصد، بیماری‌های دام و طیور و پرورش کرم ابریشم با ۷۱/۴۲ درصد، پرورش زنبور عسل و پرورش آبزیان با ۵۷/۱۴ درصد، گاوآردی صنعتی و تولید فراورده‌های لبنی

سؤال دوم: آیا بین نیازهای شهرستان فلاورجان در بخش کشاورزی با آموزش‌های فنی و حرفه‌ای هنرستان‌های دخترانه و پسرانه در این شهرستان تناسب وجود دارد؟

گوناگونی اقلیم‌ها در کشور ایران زمینه مساعدی را برای افزایش سهم مزیت‌های نسبی در بخش کشاورزی نسبت به سایر بخش‌ها (صنعت و خدمات) فراهم کرده است. آمارهای جمع‌آوری شده بیانگر رشته، درصد موجود رشته در هنرستان‌های شهرستان و درصد نیاز سنجیده شده براساس نیازسنجی از کارشناسان امور زراعی بخش کشاورزی شهرستان

است و می‌توان میزان تناسب بین نیازهای شهرستان در زمینه امور زراعی بخش کشاورزی را با آموزش‌های فنی و حرفه‌ای هنرستان‌های دخترانه و پسرانه شهرستان را مشاهده نمود. بر اساس این نتایج مشاهده می‌شود شهرستان فاقد هرگونه آموزش در زمینه کشاورزی بوده است و به صورت نظام دوگانه هم هیچ نوع آموزشی در این زمینه در هنرستان‌های دخترانه و پسرانه ارائه نمی‌گردد. پس می‌توان چنین نتیجه‌گیری نمود که بین نیازهای بخش کشاورزی شهرستان در زمینه امور زراعی با آموزش‌های فنی و حرفه‌ای هنرستان‌های کار دانش و فنی و حرفه‌ای دخترانه و پسرانه تناسب وجود ندارد.

جدول (۱۲) تناسب نیازهای امور دامی شهرستان فلاورجان در بخش کشاورزی با آموزش‌های فنی و حرفه‌ای موجود هنرستان‌های دخترانه و پسرانه شاخه کار دانش و شاخه فنی و حرفه‌ای شهرستان سال تحصیلی ۱۳۸۹-۱۳۸۸

ردیف	رشته	درصد موجود در هنرستان‌ها	درصد نیاز سنجیده شده	ملاحظات
۱	تغذیه و بهداشت دام و طیور	۰	۸۵/۷۱	با وجود این که ۸۵/۷۱ درصد از کارشناسان کشاورزی شهرستان این رشته را در اولویت اول نیازهای کشاورزی شهرستان برشمرده‌اند اما این آموزش در هنرستان‌های شهرستان ارائه نمی‌شود.
۲	پرورش طیور	۰	۸۵/۷۱	با وجود این که ۸۵/۷۱ درصد از کارشناسان کشاورزی شهرستان این رشته را از اولویت‌های نیازهای کشاورزی برشمرده‌اند اما این آموزش در هنرستان‌های شهرستان ارائه نمی‌شود.
۳	بیماری‌های دام و طیور	۰	۷۱/۴۲	با وجود این که ۷۱/۴۲ درصد از کارشناسان کشاورزی شهرستان این رشته را از اولویت‌های نیازهای کشاورزی برشمرده‌اند اما این آموزش در هنرستان‌های شهرستان ارائه نمی‌شود.
۴	پرورش کرم ابریشم	۰	۷۱/۴۲	با وجود این که ۷۱/۴۲ درصد از کارشناسان کشاورزی شهرستان این رشته را از اولویت‌های نیازهای کشاورزی برشمرده‌اند اما این آموزش در هنرستان‌های شهرستان ارائه نمی‌شود.
۵	پرورش زنبور عسل	۰	۵۷/۱۴	با وجود این که ۵۷/۱۴ درصد از کارشناسان کشاورزی شهرستان این رشته را از اولویت‌های نیازهای کشاورزی برشمرده‌اند اما این آموزش در هنرستان‌های شهرستان ارائه نمی‌شود.
۶	پرورش آبزیان	۰	۵۷/۱۴	با وجود این که ۵۷/۱۴ درصد از کارشناسان کشاورزی شهرستان این رشته را از اولویت‌های نیازهای کشاورزی برشمرده‌اند اما این آموزش در هنرستان‌های شهرستان ارائه نمی‌شود.
۷	گاوداری صنعتی	۰	۴۲/۸۵	با وجود این که ۴۲/۸۵ درصد از کارشناسان کشاورزی شهرستان این رشته را از اولویت‌های نیازهای کشاورزی برشمرده‌اند اما این آموزش در هنرستان‌های شهرستان ارائه نمی‌شود.
۸	تولید فرآورده‌های لبنی	۰	۴۲/۸۵	با وجود این که ۴۲/۸۵ درصد از کارشناسان کشاورزی شهرستان این رشته را از اولویت‌های نیازهای کشاورزی برشمرده‌اند اما این آموزش در هنرستان‌های شهرستان ارائه نمی‌شود.

همچنین بر اساس یافته‌های جدول (۱۲) که بیانگر رشته، درصد موجود رشته در هنرستان‌های شهرستان و درصد نیاز سنجیده شده براساس نیازسنجی از کارشناسان امور دام بخش کشاورزی شهرستان است، می‌توان میزان تناسب بین نیازهای شهرستان در زمینه امور دام بخش کشاورزی شهرستان فلاورجان را با آموزش‌های فنی و حرفه‌ای هنرستان‌های دخترانه و پسرانه شهرستان در این زمینه را مشاهده نمود.

براساس این نتایج مشاهده می‌شود شهرستان فاقد هر گونه آموزش در زمینه امور دام بوده است و به‌صورت نظام دوگانه هم هیچ نوع آموزشی در این زمینه در هنرستان‌های دخترانه و پسرانه ارائه نمی‌گردد. پس می‌توان چنین نتیجه‌گیری نمود که بین نیازهای بخش کشاورزی شهرستان در زمینه امور دام با آموزش‌های فنی و حرفه‌ای هنرستان‌های کاردانش و فنی و حرفه‌ای دخترانه و پسرانه تناسب وجود ندارد.

از آن‌جا که توجه به رشد کمی آموزش‌های بخش کشاورزی و پیش‌بینی امکانات تسهیلات و اعتبارات لازم برای ایجاد انگیزه و تشویق کشاورزان و فرزندان بهره‌برداران کشاورزی به رشته‌های آموزش کشاورزی با تأکید بر دوره‌های کوتاه مدت، متوسطه و کاردانی از جمله اهداف کمی و اقدامات اساسی در سند توسعه بخشی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای ذکر شده است و این نشانه اهمیت این آموزش‌ها در توسعه کشور است و می‌تواند به خصوص

در مناطقی که پتانسیل‌های لازم جهت توسعه بخش کشاورزی وجود دارد، آموزش‌های فنی و حرفه‌ای متناسب ارائه گردد (سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، ۱۳۸۴).

از سوی دیگر در سند توسعه بخشی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای ایران بلااستفاده ماندن ظرفیت‌های آموزشی و کمک آموزشی موجود و پایین بودن سرانه آموزشی بهره‌برداران بخش کشاورزی به رغم افزایش کمی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی و ناچیز بودن سهم زمینه کشاورزی در نظام آموزش و پرورش متوسطه و نبودن استقبال در این زمینه حتی در میان کشاورزان و روستازادگان از جمله محدودیت‌ها و تنگناهای توسعه بخش کشاورزی آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی برشمرده شده است (سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، ۱۳۸۴).

پیشنهادهای کاربردی

آموزش‌های فنی و حرفه‌ای متکی به پژوهش و تحقیق بنا گردد و پیوسته مورد ارزش‌یابی و بازنگری قرار گیرد. این نوع آموزش‌ها باید براساس نیازسنجی و به کمک متصدیان و مجریان محلی در مناطق مختلف و به‌صورت غیر متمرکز برنامه‌ریزی شود. مسئولین آموزش‌های فنی و حرفه‌ای کشور به رویکردهای کشورهای موفق در این زمینه، با توجه به منسوخ شدن رویکرد حرفه‌آموزی درون آموزشگاهی، بیشتر عنایت نمایند.

در مجموع می‌توان چنین نتیجه‌گیری نمود که
شهرستان فلاورجان یکی از مناطق کشاورزی
در سطح استان اصفهان محسوب می‌شود

رشته‌های پیشنهادی جهت ارائه در هنرستان‌های دخترانه یا پسرانه شاخهٔ کاردانش و شاخه فنی و حرفه‌ای براساس یافته‌های پژوهش (زمینهٔ کشاورزی)

رشته‌های کشت گلخانه‌ای جالیزی، زراعت غلات، پرورش میوه‌های دانه‌ریز، تعمیر موتور تراکتور، زراعت گیاهان غده‌ای، کشت گیاهان دارویی، پرورش قارچ خوراکی، پرورش درخت و درختچه زینتی، پرورش گل، پرورش گیاهان آپارتمانی، آبخیزداری، کاربری سیستم‌های آبیاری تحت فشار، بهداشت دام و طیور، مرغداری صنعتی، نوغان‌داری، پرورش و تولیدات زنبور عسل، تکثیر و پرورش ماهیان سرد آبی، پرورش صنعتی گاو و تولید صنعتی فرآورده‌های لبنی در شاخه کاردانش و رشته‌های امور زراعی و باغی، صنایع غذایی، امور دامی، ماشین‌های کشاورزی در شاخه فنی و حرفه‌ای.

منابع فارسی

خانیا پروانه، کیان ارثی ناهید، کریمی س، (۱۳۸۳)، گردشگری در فلاورجان، نگاهی به جاذبه‌های طبیعی و فرهنگی. چاپ اول. اصفهان، انتشارات غزل، ۱۸۴ صفحه.

سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، (۱۳۸۴)، سند توسعه بخشی «آموزش فنی و حرفه‌ای» در برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (موضوع بند ماده ۱۵۵ قانون برنامه چهارم توسعه). انتشارات سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، ۴۰ صفحه

شکرانه مرضیه، (۱۳۸۶)، بررسی کارایی بیرونی آموزشکده فنی و حرفه‌ای سما واحد نجف‌آباد، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده تحصیلات تکمیلی، دانشگاه آزاد اسلامی خوراسگان

صالحی، کیوان، زین‌آبادی حسن رضا، پرند کورش، (۱۳۸۸)، کاربست سیستمی در ارزش‌یابی کیفیت هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای، موردی از ارزش‌یابی هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای دخترانه شهر تهران. فصل‌نامه نوآوری‌های آموزشی، ۲۹: ۲۰۳ - ۱۵۲

کاووسی، طهماسب، (۱۳۸۷)، رابطه آموزش‌های کاردانش و فنی و حرفه‌ای با اشتغال در استان آذربایجان شرقی، دو فصل‌نامه مدیریت و برنامه‌ریزی در نظام‌های آموزشی. ۱: ۹۳ - ۸۳

نوییدی احد، (۱۳۸۲)، بررسی وضعیت اشتغال مهارت آموختگان رشته‌های کامپیوتر و الکترونیک شاخه کاردانش، فصل‌نامه تعلیم و تربیت، ۷۵: ۱۰۶ - ۶۵

پی‌نوشت

1. Roodhouse
2. Lumby

منابع

Roodhouse S. 2008. Revisiting "technical" education. *Jornal: Educathon + Training*, 50: 55 - 58.

Lumby J. 2005. Restructuring vocational education in hong kong. *INTERNASHNAL, journal of Educational Management*, 16-2314

